

*Powiatowa Stacja
Sanitarno – Epidemiologiczna
w Końskich*

**STAN SANITARNY
POWIATU KONECKIEGO
2011**

Przedstwiona sytuacja epidemiologiczna i stan sanitarno – higieniczny powiatu została opracowana na podstawie informacji i materiałów własnych zebranych podczas kontroli nadzorowanych obiektów.

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Końskich obejmuje swoim działaniem 8 gmin oraz miasto Końskie i Stąporków. Nadzoruje około 2100 obiektów, w których przeprowadzono w 2011r. 2075 kontroli, wydano 610 decyzji ogółem (387 merytorycznych i 223 płatniczych), 43 postanowienia, 10 tytułów wykonawczych, nałożono 40 mandatów na kwotę 10350zł. Trzy obiekty żywnościowe zostały zamknięte ze względu na zły stan sanitarny. Unieruchomiono 4 wodociągi ze względu na skażenie mikrobiologiczne wody.

W roku 2011 Państwowa Inspekcja Sanitarna działająca na terenie powiatu koneckiego kontynuowała wykonywanie działań nadzorowych określonych ustawą z dnia 14.03.1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Wykonanie zadań polegało na sprawowaniu zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego, działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej oraz oświatowo – zdrowotnej. W/w zadania realizowane były w działalności bieżącej oraz w skali długofalowej. Doskonalono procedury identyfikacji i szacowania skali zagrożeń sanitarno – epidemiologicznych. Ważnym zadaniem było zapobieganie zagrożeniom sanitarnym oraz likwidacja skutków ich zaistnienia. W dalszym ciągu rozwijano współpracę z instytucjami i jednostkami organizacyjnymi o pokrewnym zakresie zadaniowym. W ramach współpracy precyzowano kompetencje i odpowiedzialność za stan sanitarny powiatu.

Podobnie jak w latach poprzednich na terenie powiatu koneckiego nie zarejestrowano przypadków zawleczenia szczególnie niebezpiecznych chorób zakaźnych jak również nie odnotowano zjawisk, których rodzaj i skala wymagałaby podjęcia skumulowanych działań o charakterze kryzysowym.

W 2011r. w działalności przeciwepidemicznej prowadzono działania mające na celu zmniejszenie zachorowań na jednostki chorobowe, dla których odnotowano niekorzystną sytuację epidemiologiczną. Koncentrowano się szczególnie na monitorowaniu sytuacji epidemiologicznej w celu identyfikacji zagrożeń związanych z możliwością wystąpienia niebezpiecznych chorób zakaźnych, w tym inwazyjnej choroby meningokokowej.

W celu utrzymania dobrego poziomu wykonawstwa szczepień nadzorowano realizację Programu Szczepień Ochronnych z uwzględnieniem nadzoru nad środowiskami opornymi. Wykonawstwo szczepień utrzymywało się na wysokim poziomie.

W związku z systematyczną rozbudową rozdzielczej sieci wodociągowej coraz większy odsetek ludności korzysta z wody odpowiadającej wymaganiom. Państwowa Inspekcja Sanitarna nadal prowadziła na bieżąco monitoring jakości wody do spożycia. Jakość wody jest istotnym elementem zachowania właściwego stanu sanitarnego powiatu. Stan sanitarno – techniczny nadzorowanych kąpielisk i basenów odpowiadał wymaganiom rozporządzenia.

W sezonie letnim Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny informował na bieżąco o jakości wody w kąpieliskach poprzez środki masowego przekazu.

Państwowa Inspekcja Sanitarna przeprowadziła kontrolę obecności bakterii Legionella sp. w ciepłej wodzie używanej w zakładzie opieki zdrowotnej i budynkach zamieszkania zbiorowego. Ponadnormatywną ilość pałeczek Legionelli sp. w instalacji ciepłej wody stwierdzono w 1 szpitalu (na 2 oddziałach szpitalnych) i w 2 obiektach zamieszkania zbiorowego. Powyższe było przedmiotem stosownych działań administracyjnych (decyzje).

Działania nadzоровe o charakterze profilaktyki inwestycyjnej dotyczyły kontroli pod kątem zapewnienia właściwego stanu sanitarno – zdrowotnego w nowo realizowanych obiektach, takich jak: obiekty żywieniowo – żywnościowe, obiekty oświaty, zakłady pracy oraz braku ponadnormatywnego oddziaływania obiektów na środowisko, w tym zdrowie ludzi.

Realizowana była pełna ochrona zdrowia pracowników przed niekorzystnym wpływem szkodliwości występujących w środowisku pracy poprzez nadzór oraz kontrolę przestrzegania przepisów higieny i warunków środowiska pracy w tym w zakresie nadzoru nad stosowaniem substancji i preparatów chemicznych, szkodliwych czynników biologicznych, czynników rakotwórczych i mutagennych, usuwaniem i transportem materiałów zawierających azbest.

W 2011r. przeprowadzono 339 kontroli w 429 zakładach pracy zatrudniających około 8400 pracowników. Nadal w zakładach pracy powiatu koneckiego 541 osób (6,4% zatrudnionych) pracowało w warunkach z przekroczeniem NDS i NDN. Wydano w tym zakresie decyzje zarządzające, mające na celu eliminację lub zmniejszenia zagrożenia.

W placówkach oświatowo – wychowawczych zaobserwowano dalszą poprawę w zakresie warunków do utrzymania higieny osobistej, lepszego wyposażenia w certyfikowane meble szkolne, sprzęt i urządzenia sportowe, pomoce edukacyjne, zapewnienia bieżącej ciepłej wody, stanu sanitarnego urządzeń sanitarnych, kanalizacji w budynkach. Nadal problemem jest niedostateczna liczba typowych sal gimnastycznych z pełnym zapleczem sanitarnym w szkołach. Podobnie jak w ubiegłych latach ilość gabinetów opieki medycznej (lekarskiej, pielęgniarskiej, stomatologicznej) usytuowanych na terenie placówek oświatowych jest bardzo mała. Poprawiły się warunki sanitarno – higieniczne placówek wypoczynku dzieci i młodzieży.

W 2011r. objęto nadzorem 960 obiektów żywnościowo – żywieniowych, w których przeprowadzono 821 kontroli. Należy podkreślić, że nadzorowane obiekty żywnościowo -

żywnościowe spełniają minimum wymagań sanitarnych w związku z czym żadnego z obiektów sklasyfikowanych nie oceniono jako obiekt „niezgodny z wymaganiami” wg ujednoczonych arkuszy oceny stanu sanitarnego.

Grupy obiektów na terenie powiatu koneckiego, które wymagają dalszych wzmożonych działań nadzorowych to:

- w grupie obiektów produkcji żywności: piekarnie, ciastkarnie,
- obiekty obrotu żywności ze szczególnym uwzględnieniem handlu obwoźnego,
- w grupie obiektów żywienia zbiorowego: zakłady żywienia zbiorowego: zakłady małej gastronomii, działające sezonowo.

Szczególniej uwagi wymagają kontrole wdrażania przez nadzorowane podmioty systemów kontroli wewnętrznej w tym przestrzegania zasad zawartych w instrukcjach GHP i GMP.

Stan wdrożenia GHP i GMP oraz systemu HACCP w zakładach produkcji i obrotu żywnością w powiecie koneckim uległ wyraźnej poprawie w stosunku do lat ubiegłych.

W 400 obiektach sprawnie funkcjonuje system HACCP co stanowi 41,6 % ogółu zakładów zarejestrowanych na terenie powiatu koneckiego, natomiast w 560 zakładach zostały wdrożone zasady Dobrej Praktyki Higienicznej (GHP) i Dobrej Praktyki Produkcyjnej (GMP).

W 2011r. realizowano 7 ogólnopolskich programów edukacyjnych oraz 1 wojewódzki, a także interwencje nieprogramowe wynikające z planowanych zamierzeń i aktualnej sytuacji epidemiologicznej. Wyniki działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej pozwalają na coraz lepszą ocenę sytuacji epidemiologicznej i stanu sanitarnego powiatu koneckiego, uwzględniającą istniejące jak również mogące pojawić się zagrożenia.

Informacje zawarte w niniejszej ocenie wskazują, iż bezpieczeństwo sanitarne ludności powiatu i gminy Końskie stoi na dobrym poziomie. Służby sanitarne obejmują działaniem różne dziedziny życia mieszkańców oraz współpracują z innymi jednostkami nadzorującymi. W wyniku działalności Państwowego Powiatowego Inspektora w Końskich wzrasta ponadto świadomość społeczeństwa odnośnie zagadnień sanitarno – epidemiologicznych. Działania nadzоровe prowadzone były równolegle z działaniami o charakterze profilaktyki inwestycyjnej oraz promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej.

Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny
w Końskich
Maria Werens
Maria Werens

NARODOWY INSTYTUT ZDROWIA PUBLICZNEGO
- PAŃSTWOWY ZAKŁAD HIGIENY

00-791 Warszawa, ul. Chocimska 24
Centrala: (+48 22) 54-21-400, Dyrektor: (+48 22) 849-76-12
Fax: (+48 22) 849-74-84, (+48 22) 849-35-13,
www.pzh.gov.pl; e-mail: dyrektor@pzh.gov.pl
Regon: 000288461 NIP: 525-000-87-32,
Konto: 47 1240 6003 1111 0000 4940 5512

POWIATOWA STACJA
SANITARNO EPIDEMIOLOGICZNA

Wpłynęło 17 MAR. 2012

Handwritten signature and date: 07.03.12

Warszawa, dnia 02.03.2012 r.

D-0711-18112

Pan

Dr n. med. Przemysław Biliński

Główny Inspektor Sanitarny

ul. Targowa 65

03-729 Warszawa

Handwritten address: Szanowny Panie Ministrze,

W odpowiedzi na pismo z dnia 29.02.2011 r., znak GIS-BŻ/RA-426-03-08-11/KS/MK/12 w sprawie wprowadzenia do obrotu soli technicznej jako soli spożywczej, Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego - Państwowy Zakład Higieny przekazuje ocenę ryzyka.

Poniższa ocena została opracowana wyłącznie na podstawie udostępnionych Instytutowi przez Główny Inspektorat Sanitarny wyników badań Laboratorium ANWIL S.A.

Informacje podstawowe

Sól wypadowa, produkowana przez ANWIL S.A. we Włocławku, otrzymywana w procesie zatężania solanki po elektrolizic membranowej, podlega w laboratorium producenta badaniom mającym na celu sprawdzenie zgodności z następującymi wymaganiami Normy Zakładowej ZN-ANWIL SA-12:2009 „Sól wypadowa”:

- zawartość chlorku sodu w przeliczeniu na suchą masę co najmniej 96%
- zawartość wody nie więcej niż 2.5%
- zawartość siarczynu(VI)sodu nie więcej niż 4.0%
- zawartość żelazocyjanku potasu $K_4Fe(CN)_6$ nie więcej niż 30 mg/kg

- pH 1% roztworu wodnego	5 – 9
- barwa	biała do szarej.

Zgodnie z danymi producenta, zawartość chłorku sodu i siarczanów oznaczana jest raz na dobę, natomiast zawartość wody i żelazocyjanku potasu 3 razy na dobę. W świadectwie kontroli jakości wyniki podawane są jako średnia arytmetyczna z 7 dni.

Wyniki badań z roku 2011 wskazują na spełnianie wymagań tej normy. Wartości średnie wynoszą: dla chlorku sodu – 97,8%, siarczanu sodu - 1,6%, żelazocyjanku potasu - 17 mg/kg.

Informacje o spożyciu soli

Według zaleceń WHO, codzienne spożycie sodu ze wszystkich źródeł nie powinno przekraczać 2 g, czyli 5 g chlorku sodu. Spożycie soli w Polsce jest ok. 3-krotnie wyższe. Zgodnie z wynikami monitoringu prowadzonego w Instytucie Żywności i Żywienia, wykorzystującego dane z corocznych badań budżetów domowych, łączne spożycie soli w 2009 r. wynosiło 11,5 g na osobę dziennie. Badania te nie rejestrują spożycia żywności poza gospodarstwami domowymi, faktyczne spożycie soli jest więc jeszcze wyższe. Inne źródła podają spożycie soli 13 g dziennie, w tym soli kuchennej stosowanej w gospodarstwie domowym ok. 8,5 g (ok. 60%), 4,4 g soli (ok. 40%) pochodzi z wędlin, pieczywa, przetworów.

W produktach spożywczych, dostępnych aktualnie na rynku polskim, zawartość soli jest bardzo zróżnicowana, zarówno pomiędzy poszczególnymi grupami produktów, jak i pomiędzy różnym asortymentem produktów w obrębie tej samej grupy. Np. w serach dojrzewających i topionych zawartość soli wynosi 1,5 – 4,7 g/100 g produktu, w wędlinach od 1,2 g do 4g/100g produktu. Dla większości asortymentów wędlin zawartość soli waha się w granicach ok. 2-3%. Konserwy rybne zawierają ok. 1,3-1,7% soli: ryby wędzone ponad 3g/100g produktu. Zawartość soli w pieczywie jest również zróżnicowana: od 0,32g/100g (pieczywo cukiernicze) do 1,78g/100g (bagietki francuskie).

Ustawodawstwo dotyczące zanieczyszczenia soli, wyniki badań monitoringowych soli w kraju

Ustawodawstwo Unii Europejskiej dotyczące najwyższych dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń w środkach spożywczych – Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1881/2006 z dnia 19 grudnia 2006 r. ustalające najwyższe dopuszczalne poziomy niektórych zanieczyszczeń w

środkach spożywczych (Dz.U.UE L 364 z 20.12.2006, ze zmianami) nie uwzględnia soli spożywczej.

Natomiast zawarte w dokumentach Codex Alimentarius: Codex Standard for food grade salt (CX STAN 150-1985, rev.1997, amend. 1999 i2001) oraz Codex General Standard for Contaminants and Toxins in Foods and Feeds dopuszczalne poziomy pierwiastków szkodliwych dla zdrowia w soli spożywczej są następujące:

- arsen nie więcej niż 0,5 mg/kg
- miedź nie więcej niż 2 mg/kg
- ołów nie więcej niż 2 mg/kg
- kadm nie więcej niż 0,5 mg/kg
- rtęć nie więcej niż 0,1 mg/kg.

Krajowe ustawodawstwo sprzed przystąpienia Polski do Unii Europejskiej podawało poziomy niższe:

- arsen nie więcej niż 0,5 mg/kg
- ołów nie więcej niż 1,00 mg/kg
- kadm nie więcej niż 0,05 mg/kg
- rtęć nie więcej niż 0,03 mg/kg.

Wyniki badań zawartości pierwiastków szkodliwych uzyskane w ramach monitoringu z 2008 r. koordynowanego przez Zakład Badania Żywności i Przedmiotów Użytku NIZP-PZH, z udziałem laboratoriów Państwowej Inspekcji Sanitarnej, wskazują na bardzo niskie zanieczyszczenie soli spożywczej znajdującej się w obrocie handlowym w kraju:

- arsen śr. 0.018 mg/kg; 90. perc. 0,031 mg/kg; najwyższy wynik 0.073 mg/kg
- ołów śr. 0.040 mg/kg; 90.perc. 0,075 mg/kg; najwyższy wynik 0,091 mg/kg
- kadm śr. 0.008 mg/kg; 90.perc. 0.020 mg/kg; najwyższy wynik 0.025 mg/kg
- rtęć śr. 0.0018 mg/kg; 90.perc. 0,0025 mg/kg; najwyższy wynik 0,006mg/kg

Substancje dodatkowe

Zgodnie z rozporządzeniem Komisji (UE) nr 1129/2011 z dnia 11 listopada 2011 r. zmieniającym załącznik II do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1333/2008 poprzez ustanowienie unijnego wykazu dodatków do żywności (Dz.U.UE L 295 z

12.11 2011 r.) do soli spożywczej (kategoria 12.1.1 – Sól) mogą być dodawane, jako substancje przeciwbrylające, żelazocyjanki E 535-E358, w dawce do 20 mg/kg (maksymalny poziom jest podany w przeliczeniu na bezwodny żelazocyjanek potasu); nie jest natomiast przewidziany dodatek żadnej substancji z grupy siarczanów.

Wyniki badań ANWIL SA

Zestawienie wyników oznaczania zawartości metali w soli wypadowej za okres I – IV kwartał 2011 r., z dnia 28.02.2012 r., wskazują na zanieczyszczenie ołowiem i rtęcią nie różniące się w sposób istotny od powyższych wyników dla soli spożywczej (Pb < 0,05 mg/kg; Hg < 0,001 mg/kg (II kwartał); < 0,001 mg/kg (III kwartał); 0,002 mg/kg (IV kwartał)). Jedynie wynik zanieczyszczenia rtęcią z I kwartału 2011 r.: 0,045 mg/kg jest wyższy.

Brak wyników badania kadmu i arsenu uniemożliwia porównanie.

Wyniki badań ANWIL S.A. innych pierwiastków:

- magnez 0,05 – 0,23 mg/kg
- wapń 0,42 – 1,33 mg/kg
- krzem <0,006 – 4,2 mg/kg
- glin <0,01 – 0,05 mg/kg
- żelazo <0,1 – 3,9 mg/kg
- nikiel 0,04 – 0,27 mg/kg
- kobalt <0,01 – 0,016 mg/kg
- mangan 0,002 – 0,035 mg/kg

są niskie.

Uwzględniając spożycie soli ok. 15 g dziennie i następujące wartości referencyjne dla zalecanego albo tolerowanego pobrania zbadanych pierwiastków:

- magnez RDA 240-420 mg/dzień w zależności od wieku, dzieci 30-130 mg/dzień; zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dn. 18 maja 2010 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie składu i oznakowania suplementów diety (Dz.U. 2010 nr 91 poz.596) RDA 375 mg/dzień
- wapń RDA 1,0-1,3 g/dzień, dzieci 0,2-1,0g/dzień; zgodnie z ww. rozp. Ministra Zdrowia 800 mg/dzień; UL (Tolerable Upper Intake Level) 2,0-3,0 g/dzień; dzieci 1,0 – 2,5 g/dzień)

- krzem nie wyznaczono RDA ani UL (brak danych o szkodliwym działaniu), ale nie powinien stanowić zanieczyszczenia, a tylko naturalny składnik żywności
- glin PTWI (Provisional Tolerable Weekly Intake) 1 mg/kg masy ciała (mg/kg m.c.)
- żelazo RDA 8-18 mg/dzień; dzieci 7-11 mg/dzień; zgodnie z ww. rozp. Ministra Zdrowia 14 mg/dzień
- nikiel RDA nie wyznaczono; UL 0,6-1 mg/dzień; dzieci 0,2-0,3 mg/dzień
- kobalt TDI (Tolerable Daily Intake) zgodnie z oceną RIVM(Holandia) 0,0014 mg/kg m.c./dzień (0,08 mg/dzień dla osób dorosłych o masie ciała 60 kg); LOAEL 0,04 mg/km.c./dzień
- mangan RDA 1,2 – 2,3 mg/dzień; zgodnie z ww. rozp. Ministra Zdrowia 2 mg/dzień; UL 2-11 mg/dzień

ich pobranie z solą wypadową byłoby bardzo niskie, nieistotne dla zdrowia:

- magnez 0,001 % RDA
- wapń 0,003 % RDA; 0,001 % UL
- żelazo 0,42 % RDA
- mangan 0,026 % RDA; 0,005 % UL
- nikiel 0,5 % UL
- kobalt 0,3 % TDI (RIVM)
- glin 0,009 % PTWI.

Ocena narażenia na pierwiastki szkodliwe pobierane z solą wypadową

Ołów jest pierwiastkiem szkodliwym dla zdrowia, kumulującym się w organizmie, powodującym choroby układu sercowo-naczyniowego, zaburzenia biosyntezy hemu i metabolizmu witaminy D, zaburzenia funkcjonowania nerek i wątroby oraz zaburzenia układu nerwowego, szczególnie ośrodkowego (już w okresie płodowym z powodu przenikania bariery krew-łożysko). Ze względu na nie w pełni rozwiniętą barierę krew - mózg u niemowląt szczególnie narażony jest ośrodkowy układ nerwowy w tej grupie populacji.

Komitet Ekspertów FAO/WHO ds. Dodatków do Żywności (JECFA) w 2010 r. wycofał obowiązujące dotychczas tygodniowe pobranie ołowiu tolerowane przez organizm zdrowego człowieka (PTWI) 0,025 mg/kg masy ciała, tj. tygodniowo 1,5 mg dla człowieka dorosłego o masie ciała 60 kg (0,5 mg dla dziecka o masie ciała 20 kg) uzasadniając, iż nie zapewnia ona bezpieczeństwa zdrowotnego. Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA) wskazał dla ołowiu najniższe dawki wyznaczające (Benchmark Dose Lower Confidence

Limit): $BMDL_{01}$ dla dzieci (działanie neurotoksyczne) $0,50 \mu\text{g}/\text{kg m.c./dzień}$, a dla dorosłych $BMDL_{10}$ $0,63 \mu\text{g}/\text{kg m.c./dzień}$ (działanie nefrotoksyczne) oraz $BMDL_{01}$ $1,50 \mu\text{g}/\text{kg m.c./dzień}$ (zaburzenia sercowo-naczyniowe).

Przy spożyciu 15 g soli dziennie pobranie ołowiu przez osoby dorosłe nie przekroczy 2% $BMDL_{10}$, co jest równoważne ok. 0,35% obowiązującej do niedawna wartości PTWI. W przypadku dzieci pobranie będzie około 7,5% $BMDL_{01}$ (ok. 1% PTWI).

Rtęć, a szczególnie związki metylortęciowe, kumulują się w tkance mózgowej, powodując uszkodzenie centralnego układu nerwowego, przede wszystkim rozwijającego się mózgu płodu, a u dorosłych zaburzenia wzroku, słuchu, mowy, porażenie mięśni kończyn oraz choroby sercowo-naczyniowe, a także nerek oraz układu immunologicznego.

Toksyczność rtęci zależy od jej formy chemicznej i maleje w szeregu: $\text{MeHg} > \text{Hg(II)} > \text{Hg(0)} > \text{Hg(I)}$. Ustalono tymczasowo przez Połączony Komitet Ekspertów FAO/WHO ds. Substancji Dodatkowych do Żywności (JECFA) tolerowane przez organizm zdrowego człowieka tygodniowe pobranie związków metylortęciowych ze wszystkich źródeł (PTWI) wynosi $1,6 \mu\text{g}/\text{kg}$ masy ciała (m.c.), tj. $0,096 \text{ mg/osobę}$ o masie ciała 60 kg. Dawka referencyjna (RfD) wyznaczona przez National Research Council w USA jest niższa i wynosi $0,7 \mu\text{g}/\text{kg m.c.}$ na tydzień. PTWI dla rtęci nieorganicznej wynosi $4 \mu\text{g}/\text{kg m.c.}$ tj. $0,24 \text{ mg/osobę}$ o masie 60 kg.

Spożycie 15 g soli dziennie przy najwyższym zanieczyszczeniu, jakie było stwierdzone w I kwartale 2011 r. ($0,045 \text{ mg}/\text{kg}$) wiąże się z pobraniem $0,675 \mu\text{g}$ rtęci dziennie i $4,725 \mu\text{g}$ rtęci tygodniowo. Zakładając, że będą to bardziej toksyczne organiczne połączenia, pobranie przez osobę dorosłą będzie rzędu 5% PTWI (4,9%), natomiast w przypadku dzieci o masie ciała 20 kg – 15% PTWI. Zakładając obecność wyłącznie rtęci nieorganicznej – odpowiednio 2% i 6% tolerowanego pobrania tygodniowego.

Ocena narażenia na żelazocyjanek potasu i siarczany

Kompleks $[\text{Fe}(\text{CN})_6]^{4-}$ obecny w żelazocyjanku potasu (E 536), czyli heksacyjanożelazanie (II) potasu, $\text{K}_4[\text{Fe}(\text{CN})_6] \cdot 3\text{H}_2\text{O}$ jest bardzo trwały, stała trwałości wynosi 10^{37} . W roztworach $\text{K}_4\text{Fe}(\text{CN})_6$ stężenie wolnych jonów cyjankowych jest małe. toksyczność tych soli jest niska (LD_{50} dla szczura po podaniu doustnym $6400 \text{ mg}/\text{kg m.c.}$). HCN wydziela się po gotowaniu z rozcieńczonym roztworem kwasu solnego (A.Bielański: Podstawy chemii

nieorganicznej, PWN Warszawa, 1999). W wyniku oceny toksykologicznej Komitet Ekspertów FAO/WHO ds. Dodatków do Żywności ustalił ADI dla tej substancji 0,025 mg/kg m.c./dzień, tj. 1,5 mg/dzień dla dorosłego człowieka o masie ciała 60 kg.

Gdy sól zawiera 20 mg/kg E 536, czyli dopuszczalny poziom dla soli spożywczej, pobranie równe ADI miałyby miejsce przy spożywaniu przez osobę dorosłą 75 g soli dziennie. Spożycie 15 g takiej soli spowoduje pobranie 0,3 mg żelazocyjanku potasu co jest równoważne 20% ADI. Przy najwyższym stwierdzonym przez ANWIL S.A. zanieczyszczeniu wynoszącym 27 mg/kg pobranie byłoby rzędu 27% ADI, a przy maksymalnym dopuszczalnym poziomie zgodnie z ZN-ANWIL SA-12:2009 40 mg/kg – 40% ADI.

Dla siarczanów nie ustalono ADI, ich toksyczność jest niska. Stosowane są np. jako leki. Jednorazowa dawka 0,5 g wywiera działanie żółciopędne, natomiast 10-12 g – działanie przeczyszczające. Najwyższa zawartość stwierdzona w badanej soli wypadowej 2,54% byłaby równoważna dziennemu spożyciu 0,38 g siarczanów, natomiast najwyższy dopuszczalny poziom w soli wypadowej: 4% - 0,6 g, co nie powinno wywołać objawów działania toksycznego ani leczniczego.

Podsumowanie

Pobranie **ołowiu** przez osoby dorosłe nie przekroczy 2% BMDL₁₀, co jest równoważne ok. 0,35% obowiązującej do niedawna wartości PTWI. W przypadku dzieci pobranie będzie około 7,5% BMDL₀₁ (ok. 1% PTWI).

Dla **rtęci** przy założeniu najbardziej toksycznych połączeń organicznych tego metalu, pobranie przez osobę dorosłą wyniesie około 5% PTWI (4,9%), natomiast w przypadku dzieci o masie ciała 20 kg – 15% PTWI. Zakładając obecność wyłącznie rtęci nieorganicznej – odpowiednio 2% i 6% tolcrowanego pobrania tygodniowego.

Zawartości **magnezu, wapnia, krzemu, glinu, żelaza, niklu, kobaltu i manganu** są bardzo niskie

Przy najwyższym stwierdzonym poziomie **żelazocyjanku potasu** wynoszącym 27 mg/kg pobranie byłoby rzędu 27% ADI, a przy maksymalnej dopuszczalnej zawartości zgodnie z ZN-ANWIL SA-12:2009 40 mg/kg – 40% ADI

Najwyższa zawartość **siarczanów** stwierdzona w badanej soli wypadowej 2,54% byłaby równoważna dziennemu spożyciu 0,38 g siarczanów, natomiast najwyższy dopuszczalny poziom w soli wypadowej: 4% - 0,6 g, co nie powinno wywołać działania toksycznego ani leczniczego.

Instytut zaznacza, że powyższa ocena obejmuje wyłącznie zanieczyszczenia nieorganiczne badane w przedmiotowej soli.

Zdaniem NIZP-PZH zanieczyszczenia soli wypadowej przedstawione przez ANWIL S.A. za pośrednictwem Głównego Inspektoratu Sanitarnego nie wskazują na możliwość wystąpienia szkodliwych skutków zdrowotnych po spożyciu produktów, do których była ona wykorzystywana w procesach stosowanych przez przemysł spożywczy.

2 porażeniem

p.o. KIEROWNIK ZAKŁADU
Badania Żywności i Przedmiotów Użytku

Jarek Postupolski

DYREKTOR
Narodowego Instytutu Żywności i Żywności
- Państwowego Zakładu Higieny
prof. dr hab. med. Mirosław J. Wysocki

12 MAR. 2012

Blisko 10 tys. kontroli w całym kraju przeprowadziły do 12 marca br. organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w związku z podejrzeniem użycia soli wypadowej w produkcji żywności.

Ponad 240 ton żywności, do której produkcji mogła być użyta sfałszowana sól zostało wycofana z obrotu (stan na dzień 12 marca 2012r.).

W zakładach będących pod nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej wycofano również ok. 24 tony soli, co do której istnieje podejrzenie sfałszowania.

Żywność ze sklepów i hurtowni wróci do producentów z zakazem ponownego wprowadzania do obrotu. Producenci otrzymają decyzje administracyjne zakazujące wprowadzania do obrotu kwestionowanej żywności i obligujące ich do wycofania produktów wg. zasady ostrożności.

Dotychczas pobrano do badań 650 próbek. -

